

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om Asalæren

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om Asalæren", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker:
https://tekster.kb.dk/text/gv-1807_65-intro-shoot-idm151.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Et tidsbillede i fugleperspektiv

Det er i 1800-tallets første tiår, at både Adam Oehlenschläger og Adolph Wilhelm Schack von Staffeldt udsender deres første store digtsamlinger (i henholdsvis 1802 og 1803, men med 1803 og 1804 på titelbladene). Det er også årtiet, hvor naturvidenskabsmanden Henrich Steffens introducerer tysk romantisk tankegang for danskerne, første gang ved en række forelæsninger, "Indledning til filosofiske Forelæsninger" i november-december 1802. Både Grundtvig og Oehlenschläger overværede disse forelæsninger, men hvor Oehlenschläger – efter en litteraturhistorisk berømt gåtur med Steffens – kunne gå direkte hjem og skrive digtet "Guldhornene", varede det noget, inden Grundtvig havde indoptaget de nye tanker i en sådan grad, at han gav dem fra sig igen med sin egen forståelse.

Grundtvigs dag- og udtogsbøger fra årene 1802 og fremefter viser, hvordan han langsomt tilegner sig en del af de tyske filosofers tankegang, især hvad angår deres historiesyn, samtidig med at hans interesse for det oldnordiske stiger.

Skønt mange litteraturhistorier navnlig betoner Oehlenschlägers betydning for dyrkelsen af det oldnordiske i Danmark, især i århundredets første årti, må man ikke glemme tidligere generationer med Peter Frederik (Friederich) Suhm, Christen Pram og Johannes Ewald. Hertil kommer de samtidige digtere, stadig med Baggesen – og – selvfølgelig – Oehlenschläger i front. Af personer, der er mindre kendte i dag, er også Jens Møller interessant (se kapitlet om Grundtvigs digteriske forarbejder).

Romantikens anelse

Et begreb, der er af betydning for forståelsen af romantikernes tankegang, er 'Ahnelse' (ty. Ahnung). Med dette ord ville de tilkendegive, at den indsigt i verdens sammenhæng, som de plæderer for, ikke er en indsigt, der kan tilegnes udelukkende ved hjælp af forstanden, men kun kan anes stykkevis og i glimt med *følelsen* og *fantasien*. Og den bedste hjælper i denne anelsesproces vil ofte være kunsten – både den, man nyder, og den, man selv frembringer. Grundtvig er ganske enig i denne tankegang, ligesom han heller ikke viger tilbage for at bruge selve ordet 'anelse'. Når han efter færdiggørelsen ser tilbage på "Om Asalæren", kan han i et brev til Nyerup, dateret 22. maj 1807, simpelthen udtrykke, at arbejdet med den har givet ham "en glad og livfuld Ahnelse af gamle Nord's Højhed, parret med tilbagetrængt Smerte." (*Breve* 1 1924, s. 4).

Den forelskede huslærer

I marts 1805 var Grundtvig tiltrådt en stilling som huslærer på herregården Egeløkke på Langeland. Han havde kun en eneste elev, Karl, søn af Constance, f. Fabritius de Tengenagel, og Carl Frederik Steensen-Leth. Karl var dengang syv år. Grundtvig forelskede sig hovedkulds i fru, der på én gang afviste og opmuntrede ham. Der var aldrig tale om utroskab mod ægtemanden, tværtimod, dagbøgerne vidner i detaljer om, hvordan Constance i Grundtvigs øjne opfører sig smerteligt korrekt som hustru. Men det er, mens Grundtvig erkender, at han må rette en del af sin energi et andet sted hen end mod hende, at han graver dybere og dybere ned i det oldnordiske. Her begynder han at gendigte de gamle eddadigte (se evt. i kapitlet om Sandvig) ind i en sammenhæng, der rummer perspektiver ikke bare på oldtiden, men også for Grundtvig og hans samtid.

I "Om Asalæren" findes hentydninger til den fortvivlelse, som forholdet til Constance satte Grundtvig i: "Nutiden fratog mit Liv sin Betydning", skriver han s. 158 i "Om Asalæren". I et senere brev til Christian Molbech (fra maj 1808) citerer han stedet og skriver direkte, at dette udsagn gik på Constance (*Molbech-Grundtvig* 1888, s. 14). Så tidligt som i en dagbogsoptegnelse fra 10. september 1806 havde han skrevet: "maa Jeg vel kalde det en Lykke, at min Kærlighed var ulykkelig, siden den gjorde Mig virksom, og bidrog til mine Kundskabers Forøgelse" (*Dag- og Udtogsbøger* 1 1979, s. 383). Grundtvig vidste til fulde, hvad det, Freud senere kaldte sublimering, var.

I et ret langt dagsbogsfragment fra 30. december 1806 (*Dag- og Udtogsbøger* 1 1979, s. 399-400) finder vi forskellige overvejelser over, hvilke dele af det nordiske materiale Grundtvig kan tage fat på at gendigte. Han skitserer bl.a. en bearbejdelse af *Gunlaug Ormstunges Saga* og har ideer til et værk om Sigurd og Brynhilde. Men uanset hvilket emne han vil arbejde videre med, lyder det mod slutningen: "Fra nu af lever Jeg i Oldtiden, og Virkeligheden vil ej mere kunne gøre Mig til sin Slave, med mindre Jeg med Erkendelse af

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Uformuenhed til at blive i et Land hvorhen Jeg har vovet Mig uden Vished om at naa Borgerret, maa vende tilbage – Og da Ve Mig!!!” (*Dag- og Udtogsbøger 1 1979*, s. 402). Med andre ord: Grundtvig er villig til at lade sig opsluge af beskæftigelsen med den nordiske oldtid – ikke mindst på bekostning af virkeligheden. Virkeligheden – og her mener han vel først og fremmest nutiden og dermed også Constance – skal ikke længere kunne gøre ham “til sin Slave”.